पाण्डुरुवाच। शत्रूणां या बधे वृत्तिः सा मृगाणां बधे स्मृता। राज्ञां मृग न मां मोहात्त्वं गर्हयितुमर्हसि।
अच्छद्मना मायया च मृगाणां बध दृश्यते। स एव धर्म्मो राज्ञान्तु तद्धि त्वं किं नु गर्हसे। ४५०
अगस्त्यः सत्रमासीनश्चकार मृगयामृषिः। आरण्यान्सर्व्वदैवत्यान्मृगान्प्रोक्ष्य महावने।
प्रमाणदृष्टधर्म्मेण कथमस्मान्विगर्हसे। अगस्त्यस्याभिचारेण युष्माकञ्च वपा हुता।
मृग उवाच॥ न रिपून्वै समुद्दिश्य विमुञ्चन्ति नराः शरान्। रन्ध्र एषां विशेषेण बधकालः प्रशस्यते।
पाण्डुरुवाच। प्रमत्तमप्रमत्तं वा विवृतं घ्नन्ति चौजसा। उपायैर्विविधैस्तीक्ष्णैः कस्मान्मृग विगर्हसे।
॥ मृगउवाच॥ नाहं घ्नन्तं मृगान्राजन्विगर्हे चात्मकारणात्। मैथुनन्तु प्रतीक्ष्य मे त्वयेहाद्यानृशंसतः। ४५५
सर्व्वभूतहिते काले सर्व्वभूतेप्सिते तथा। को हि विद्वान्मृगं हन्याच्चरन्तं मैथुनं वने।
अस्यां मृग्याञ्च राजेन्द्र हर्षान्मैथुनमाचरं। पुरुषार्थफलं कर्त्तुं तत्त्वया विफलीकृतं।
पौरवाणां महाराज तेषामक्लिष्टकर्म्मणां। वंशे जातस्य कौरव्य नानुरूपमिदं तव।
नृशंसं कर्म्म सुमहत्सर्व्वलोकविगर्हितं। अस्वर्ग्यमयशस्यं चाप्यधर्म्मिष्ठञ्च भारत।
स्त्रीभोगानां विशेषज्ञः शास्त्रधर्म्मार्थतत्त्ववित्। नार्हस्त्वं सुरसङ्काश कर्तुमस्वर्ग्यमीदृशं। ४५८
त्वया नृशंसकर्तारः पापाचाराश्च मानवाः। निग्राह्याः पार्थिवश्रेष्ठ त्रिवर्गपरिवर्जिताः।
किं कृतं ते नरश्रेष्ठ मामिहानागसं घ्नता। मुनिं मूलफलाहारं मृगवेशधरं नृप।
वसमानमरण्येषु नित्यं शमपरायणं। त्वयाऽहं हिंसितो यस्मात्तस्मात्त्वामप्यहं शपे।
द्वयोर्नृशंसकर्त्तारमवशं काममोहितं। जीवितान्तकरो भाव एवमेवागमिष्यति।
अहं हि किन्दमो नाम तपसा भावितो मुनिः। व्यपत्रपन्मनुष्याणां मृग्यां मैथुनमाचरं। ४५९
मृगो भूत्वा मृगैः सार्द्धं चरामि गहने वने। नतु ते ब्रह्महत्येयं भविष्यत्यविजानतः।
मृगरूपधरं हत्वा मामेवं काममोहितं। अस्यतु त्वं फलं मूढ प्राप्स्यसीदृशमेव हि।
प्रियया सह संवासं प्राप्य कालविमोहितः। त्वमप्यस्यामवस्थायां प्रेतलोकं गमिष्यसि।
अन्तकाले हि संवासं यया गन्तासि कान्तया। प्रेतराजपुरं प्राप्तं सर्व्वभूतदुरत्ययं। भक्त्यामतिमतां श्रेष्ठ सैव त्वानुगमिष्यति।
वर्तमानः सुखे दुःखं यथाऽहं प्रापितस्त्वया। तथा त्वाञ्च सुखं प्राप्तं दुःखमप्यागमिष्यति। ४५९०
॥ वैशम्पायन उवाच॥ एवमुक्त्वा सुदुःखार्त्तो जीवितात्स व्यमुच्यत। मृगः पाण्डुश्च दुःखार्त्तः क्षणेन समपद्यत।
इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि पाण्डुमृगशापेऽष्टादशाधिकशतोऽध्यायः॥ ११८॥
॥ वैशम्पायन उवाच॥ तं व्यतीतमतिक्रम्य राजा स्वमिव बान्धवं। सभार्य्यः शोकदुःखार्तः पर्य्यदेवयदातुरः।
॥ पाण्डुरुवाच॥ सतामपि कुले जाताः कर्म्मणा वत दुर्गतिं। प्राप्नुवन्त्यकृतात्मानः कामजालविमोहिताः।
शश्वद्धर्म्मात्मना जातो बाल एव पिता मम। जीवितान्तमनुप्राप्तः कामात्मैवेति नः श्रुतं।
तस्य कामात्मनः क्षेत्रे राज्ञः संयतवाग्ऋषिः। कृष्णद्वैपायनः साक्षाद्भगवान्मामजीजनत्। ४५९५
तस्याद्य व्यसने बुद्धिः सञ्जातेयं ममाधमा। त्यक्तस्य दैवैरनयान्मृगयां परिधावतः।